

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ár: egész évre 10 K, fél évre 5 K,
negyed évre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta
takarékpénztári csekk- és kifizetési számla 10489.sz.

Ha szólni fog a trombita...

Történelmi napokat élünk. Megújultak azok a nagy napok, amikor a magyar nemzet bizonyosságot szolgáltatott arról, hogy ezeréves múltja alatt erejét, kitartását nem semmisítette meg a küzdelem, hanem ellenkezőleg, idegeit megacélozta s újabb dicső küzdelemre, a világ hódolatának, elismerésének kivívására, képessé tette.

Fiaink, testvéreink ott, a harcmezőjén küzdenek a dicsőségért, a nemzet jobb jövőjének és a világbékének megalapozásáért. A többszörös túlerővel bíró ellenséggel szemben eddig elért sikereik bizonyosságot nyújtanak arra, hogy a végső nagy csapás fegyvereik dicső győzelmét fogja eredményezni; bizonyosságot nyújtanak arra, hogy nekünk, itthon maradóknak aggodalomra, félelemre nincs okunk. Nincs okunk félelemre annak dacára sem, hogy a tehetetlenségében dühöngő, a nagy túlerő dacára eredmények felmutatására képtelen muszka kolosszus, hogy biztos megsemmisülését lehetőleg halassza, a stratégiai tervünkre tekintettel gyöngén védett egyes határszéleinken betörési kísérletekkel kívánják nyugtalanítani a hadba vonultak hátramaradt békés családtagjait. Mert ezek a betörések sem dicsőséget, sem eredményt nem jelentenek, sőt a megsemmisüléstől sem óvják meg a csufos bukástól remegő ellenségeinket.

Helyzetünk tehát a legszebb reményekre jogosít mindannyiunkat s az Isten, ki fegyvereinkre egy ezredéven át diadalt adott, ezután is velünk lesz biztosan.

De bármennyire biztató, reményt adó seregeink helyzete, nem szabad elbizakodnunk és különösen nem szabad megfeledkeznünk arról a nagyon is igaz közmondásról, hogy az Isten is csak akkor segít, ha magunk is igyekezünk segíteni magunkon s a legjobbakat remélve, készen kell lennünk a legrosszabbra is.

Ezen elv tudata, drága hazánk rendithetetlen szeretete, az ereinkben csergedező honfivér ösztönöz bennünket arra, hogy felhívást intézzünk a honn maradt nem katonai honfitársainkhoz, jöjjenek össze egy emberként mindnyájan s igyekezzük elsajátítani azokat a katonai ismereteket, amelyek képessé tesznek bennünket saját tüzhelyünknek a betolakodható ellenség elleni védelmezésére.

Apáink megmutatták a múltban azt, hogy a kora, a szervi gyengeség csak addig képez gyengeséget, amíg az ember hiszen lenne, amíg az ember erős nem akar lenni. Mihelyt azonban a teltek mezejére lép, mihelyt közvetlenül érzi, látja a veszélyt, a szervileg gyenge ember is könnyen hőssé válhatik.

Bár érezzük, bár tudjuk, hogy fiaink, testvéreink dicsőségesen megállják helyüket ott, a csatatereken és közvetlen szükség nincsen arra, hogy mi itthon maradt, katonának be nem vált, avagy már a katonai szolgálat alá nem tartozó ember milliók is fegyvert fogjunk igazságos ügyünk és szent hazánk védelmére, nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy azon elhatározásunk, hogy mindannyian igyekezzünk magunkat a honvédelemre képesekké tenni, a

harcvonalban küzdő fiaink, testvéreinknek, a honn maradt család sorsáért aggódoó harcos családapáknak fokozzák az erejét, mert azok érezni fogják, hogy hátuk mögött egy a hazáját, házi tüzelyét utolsó csepp véreig védelmezni kész, több milliót számláló nemzetőr tartalék sereg áll.

Bontsuk ki tehát a zászlót s gyülekezzünk alá mindnyájan, a fáradságot, veszélyeket ne vegyük semmibe, mert a hazáért tesszük, azért pedig mindenünket, életünket is áldozni kötelességünk.

Nincs község szerte e hazában, ahol ne lenne katonailag kiképzett polgártársunk, ahol ne lenne módjában a polgárságnak megtanulni legalább a legelemibb katonai tudnivalókat s így minden község egy-egy katonai kiképző helyévé változtatható.

Fel polgártársak, ne gondolkozzunk soká, minél hamarabb cselekszünk, annál hamarabb erősítjük meg a harcban küzdőket s annál jobban megállhatjuk helyünket az esetben is, ha a legrosszabb következne be.

Ne feledjük Fülei-Szántó Lajos székely poétánk szívéhez szóló buzdítását, mely mindnyájunkat tette serkent:

Ha szólni fog a trombita,
Visszazengi a Hargita.
Riadó száll szerteszéjjel,
Megérti azt minden székely.

Félretesszünk vésőt, ekét,
Felvesszük a cifra zekét,
S összejövnék úgy, mint régen,
Agyagfalván, a nagy réten.

Lesz-e puska, vagy kard velünk?
Nem sok gondot csinál nekünk:
Majd kerül az ellenségtől:
Kicsavarjuk a kezéből...

Es küzdünk, mint hajdanába,
A „Bem apó“ táborába.
Vezérel a csonka uja!
A csillagos Hadak utja...

S Hadak útján, ott az égen,
Petőfi is száll a fényben.
Ránk mosolyog a lelkével:
Nem fajult el még a székely!

Székelyeink csodás hőstettei.

Egy tartalékos hadnagy, aki a Máramarosban vívott harcokban megsebesülve érkezett Budapestre, csodás dolgokat beszélt el egy székely zászlóaljunk vitézségéről.

A határ védelmére Körösmezőnél egy megerősített gyalogzászlóaljunk állott négy hegyi ágyúval és két gépfegyverrel, — mondja a sebesült hadnagy.

Székely fiúk voltak, akiknek hősi viselkedéséről csak a legnagyobb tisztelettel és elismeréssel hangján emlékezhetünk meg.

Parancsunk az volt, hogy az ellenfél megjelenéséről azonnal értesítsük a máramarosszigeti parancsnokságot és a segítséget várjuk be.

Sem a táviró, sem a telefon nem működött. A vonalakat elvagták. Lovas futár ment Máramarosszigetre, de az sem érkezett oda.

Tulnyomó ellenséggel állottunk szemben. Az oroszok hihetetlen erőfeszítéssel kísérelték meg, hogy ágyúikat fellálítsák, de a mi tüzer-ségünk mindannyiszor elpusztította őket.

Igy aztán puskatűzzel 17 óráig tartóztattuk fel az ellenséget, amely óriási veszteségeket szenvedett.

Az oroszok kétszer szuronyrohámot is intéztek állásaink ellen, de mindannyiszor visszavetettük őket. Habár embereinknek több, mint a fele sebesült volt, harci kedvük egy pillanatra sem csökkent.

Visóvölgy és Nagybocksó között később még további hat óráig tartóztattuk fel az ellenséget...

Mind ezek fényes bizonyosságai a székely faj dicsőséges múltjához méltó harci készségének.

1914. október 6.

Írta: **Pál István** közlegény.
Fájdalmunk és gyászunk ünnepe
[elmarad. —
Dicső feldámadást ünnepelj ma Arad!
A szabad hadsereg, kit zsarnok lever,
Feltámadt és újra felvette a fegyvert!

A kibékült király és a tizenhárom
Vezérnek szelleme vezet a csatákon!
Együtt küzdenek érted örök szent
[igazság,
Népek éltetője, imádott szabadság!

Mit vérükkel óvtak, a miért meghaltak
Drága szabadságunk! Érted fel-
[támadtak!
Érted együtt küzdenek: Felséges
[Királyom,
Az a sok névtelen és a tizenhárom!

Szabadságunk ellen űzi háborúra,
Elnyomott sok népét a zsarnokság úra
Szép szabadságunktól most is, hogy
[megfoszon,
Ólom-bányáiba rabszolgának oszon.

Érted szent szabadság kibontjuk a
[zászlót,
Mely alatt apáink vére annyiszor folyt!
Kerüljön bár újra milliók vérebe,
Győzelemre visszük Isten szent
[nevébe!

Csatára hív magyar! Apád öröksége
Vértanuk szelleme s az eskü hűsége!
Isten szent nevében ma is meg-
[esküszünk,
Érted élünk, halunk, de rabok nem
[leszünk!

Nagyszénás, 1914. október 6-án.

Krónika.

— A háború története. —

Szeptember 29.

A német és osztrák-magyar hadseregek részéről megkezdett új hadműveletek elől az oroszok a Visztula mindkét partján visszavonulnak. Becs mellett erős orosz lovasságot szétvertünk. A szövetséges seregek több ellenseges hadosztályt kergetnek maguk előtt.

A Kárpátokba hetört oroszokat csapataink visszaszorították.

Déli hadsergünk összes csapatai szerb területen vannak. Az utolsó harcokban tizennégy ágyut és több gépfegyvert zsákmányoltunk a szerbektől. A foglyok száma jelentékeny, épp úgy a szökevényeké is. A szerbek és montenegróiak betörték a Szandzsák területére. A terület megtisztítása érdekében minden intézkedés megtörtént.

Anglia ultimátumot intézett a kedivéhez, hogy 48 óra alatt hagyja el Konstantinápolyt.

Szeptember 30.

Frigyes főherceg hadparancsba közli, hogy Galiciában az orosz offenzíva összeomlás előtt áll. Egyéb harctereken is kedvező a mi helyzetünk és a szövetséges német seregé is.

Az oroszokat kiverjük az uzsoki szorosból. Ungmegyében nincs már egyetlen orosz sem. Az uzsoki harcokban az oroszoknak nagy veszteségük volt.

Az afganisztáni emír kétszáz ezer főnyi katonaságot vont össze az orosz határon.

Az Emden német cirkáló elfogott és elsüllyesztett négy angol gőzöst. Egy angol személyszállító hajót is elfogott, de utóbb szabadon bocsátotta.

A szerb főhadvezetőség a valjevói ütközet előtt kiadott hadparancsában azt mondja, hogy ütött az óra, melyben Szerbia sorsa dől el.

Az Ausztrália nevű nagy angol csatahajó ismeretlen okból elsüllyedt.

Október 1.

A keleti harctér hadállásai és egyes városok felett több Zeppelin jelent meg. Egy német katonai kormányozható léghajó elröpült. Bialistok fölött és bombát dobott le.

A szerbek betörése magyar területre kudarcot vallott. Bolgár jelentések szerint Szerbia a döntő csatát a kragujevac — kraljeváci vonalon akarja megvívni.

Szófiai jelentések szerint Szerbia visszavonta csapatait Macedóniából.

A német offenzíva sikeresen halad előre. Páris az ostromra készül.

A kedive nem akar engedelmeskedni az angol kormány ultimátumának, amely azt követeli tőle, hogy negyvennyolc óra alatt hagyja el Konstantinápolyt.

Október 2.

Szerbiában levő csapataink két nap óta támadó harcban állanak, offenzívánk eddig a mindenütt erősen elsáncolt és drótsövényvel védett állásokban elhelyezkedett ellenséggel szemben lassan, de eredményesen halad előre. Bosznia egyes, a szerb és montenegrói katonaság, valamint irreguláris csapatok által nyugtalanított részeinek megtisztítását erélyesen megkezdjük. Ezek közben tegnap egy teljes szerb zászlóalj bekerítettünk, lefegyvereztük és hadifogságban szállítottunk.

A negyvenedik honvédosztály megsemmisítéséről terjesztett szerb állítás szerbek élénk fántáziájának utó-

lagos bizonyítéka. Ez a hadosztály, amint arról a szerbeknek legutóbbi napokban ismételt volt alkalma meggyőződni, a legjobb állapotban a harcvonalban van, éppen úgy, mint Visegrádnál a legutolsó hét harcaiban is dicsőségesen vett részt.

A németek szeptember 30-án kiragadták a franciák kezéből a Roye és Fresnéy magaslatait. Noyontól északnyugatra St. Micheltől délkeletre október elsején visszautasították az ellenségnek Toulból intézett támadásait. A franciák eközben súlyos veszteségeket szenvedtek. Antwerpen ellen a támadás eredményesen halad előre.

Galiciában hadi erőink és az orosz seregek új harcokra készülve állanak egymással szemben. Új frontunk kiválóan alkalmas arra, hogy minden erőnket hatásosan kifejtjük. Csapataink szelleme a németekkel való egyesülése óta még jobb.

Kluck tábornok serege, a német jobbszárny, előnyomult és jelentős tért hódított a francia támadó hadseregtől. A német támadó szellem egyre jobban és eredményesebben érvényesül.

Október 3.

A Körösmezőnél betört orosz hadosztapot Hosszmezőnél várják csapataink; addig is Máramarosszigetet ideiglenesen ki kellett üríteni. A többi kárpáti szorosban csapataink mindenhol győzelmesen vonulnak előre.

Szerbiában az egész haderőt az utolsó védelmi vonalra kezdik visszavonni. Nisben nagy a kétségbeesés a déli részek lázadása miatt.

Antwerpen előtt több erődöt a németek rohammal bevettek. Antwerpen eleste rövid idő kérdése.

A román korona tanács elmarad. A román miniszterelnök a pártok vezéreivel megállapodott abban, hogy fenntartja semlegességét. Román politikusok mind azt hangoztatják, hogy Romániát érdeke Ausztria-Magyarország meglé állítja.

Október 4.

Frigyes főherceg a királynak küldött névnapi gratuláló sürgönyében bejelentette, hogy seregeink ma felvették az oroszok ellen az offenzívát.

Hindenburg serege a 3-ik szibériai hadtestet és a 22-ik hadtest részeit, melyek a Njemen-en át előnyomuló orosz haderő balszárnyán voltak, kétnapi elkeseredett küzdelem után Augusztovnál megverte. A németek több mint kétezer foglyot ejtettek és sok ágyut és gépfegyvert zsákmányoltak.

Potiorek tábornok jelenli, hogy Focánál, Kelet-Boszniában két montenegrói dandárt teljesen megvertünk. Az ellenség pánikszzerűen menekül át a határokon. A déli harctér északi részén egy félzászlóaljunk egy teljes szerb zászlóaljat elfogott.

A francia harctéren nevezetesebb változás nem történt. Antwerpen ostroma folyik. Ujabban a Liège, Waelhem és Königslootk erődök és a köztük levő redutok is elestek. A németek harminc ágyut zsákmányoltak. A város eleste küszöbön áll.

Október 5.

Az osztrák-magyar és a német egyesült seregek az Orosz-Lengyelországban levő Opatow- és Klimontowtól a Visztula felé visszavetették az oroszokat.

Hindenburg seregének előnyomulása Varsóban nagy pánikot okozott. Az orosz állami bank varsói fiókja Moszkvába menekült. A varsói és lodzi gyári üzemeket beszüntették.

Antwerpen eleste már a legkövetkező időben várható.

A török határ mentén lakó perzsai törzsek fegyverhez nyultak és elűzték az orosz csapatokat. Számos orosz megölték és megszálltak több területet, melyet eddig oroszok tartottak megszállva.

Vigasztalás.

Írta jó tanárom a: **Sándor Domokos**nak.

Írta: **Horváth Lajos** közlegény.

Nagy, néma éjszaka borult a tájra
Lomha ijesztő szárnyaival,
Csak a csillagok halvány sugára
Küzdött a sötétlő árnyakkal.
Mint széles csatátér olyan az égbolt,
Harci jelképe a csillagok...
Ah! merengve kérjük,
vajon kié volt,
Ha egy-egy közülök lefutott.

Egy fényes, szép csillag
volt ott az égen
Ezernyi-ezer csillag között,
Lelkeddel lested nem is olyan régen,
Amint ott ragyogva tündöklött.
És jött egy szomorú nyári éjszaka,
És a szép csillag már nem volt ott...
Hatalmas, nagy, fényes ívet rajzolva
A sötétlő égről lefutott.

— Ah! merengve kérdelem kié lehetett
Az a csillag, mely lefutott?
... Nemsoká megjött rá a bús felelet,
Amit a „Székelyország” hozott:
— Farcádi Sándor Domokos kapitány
Boicán hős halált szenvedett...
Hűen bebizonyítva édes hazám!
Mi az igazi honszeretet!

— Te jó öregember, régi tanárom,
Jajj! a sors szivedbe markola.
Tört szomorú szemed
könnyezve látom.
— A fiad volt e hős katona!
Mily kegyetlen kézzel
tépte meg lelked
A végzet bösz, sujtató keze...
Nem... e fájdalmat
te meg nem érdemled,
Ki úgy is oly sokat szenvedett...

Nagy lelkek sajátja a mártírság
Jutalma a Krisztus korona;
Nagy lelket és annak mártírságát
Az életed bőven ontotta.

Szép kék szemedből
hányszor sugárzott a
Meg nem érdemelt szenvedés, ...!
S te ősz fejed aláztatra lehajtva,
A méltatlanságot viseléd.

— Te jó öreg ember, régi tanárom
Neked köszönöm a mit tudok,
Te voltál a ki felfogtad a sorsom
A mikor mindenki elhagyott!
Te tanítottál meg betűvetésre,
A tudás magvát hintve belém, ...
S imádom a fölséges művészetet:
A lelkeim ihlettel illetvén

Oh! engedd meg,
hogy tehozzád szállhasson
Vigasztalásom gyöngé szava:
Kit a jó Isten mindennel megáldjon,
Ami csak fájdalomad balzsama,
Oh! Reménység fényes sugarával
Sugározza be a lelkeidet:
Hogy fiaddal, a vitéz katonával
Találkozol a felhők felett...

Oh! engedd meg, hogy
jó fiad sirjához
Lelki szárnyon elrepülhessek
S imát rebegetve az Isten trónjához
A feltámadást jelképezve:
Göröngyös sirjára, hol madár dalol
Pár fehér virágszálat tegyek, ...
S a Halhatlanság koszorújából: —
Egy örökzöld babérlevelet!

SZÉKELY GAZDA.

Az éretlen tengeri (törökbuza)
eltartása, illetve a megsemmisüléstől
való óvása érdekében irt egyet-
mást Gáspár József földmívelőiskolai
nyug. igazgató a „Székely Tanügy”
legutóbbi számában. A lófogu ten-
gerit az erdélyrészi viszonyok mel-
lett alkalmasnak nem tartja, mert az
későn érik, sőt ha vetése elkészt,
éretlenül marad. Az éretlen tengeri
csöveknek az elromlástól való meg-
védésére azt ajánlja, hogy a dér le-
esése után, a lábon álló tengeri szá-
rakat a csövek felett lebunkózzuk,
a csöveket pedig a cső hajából ki-
tekerjük, lehámozzuk. Így a levegő
két hétfig annyira megszáritja, hogy
minden kockázat nélkül lesznek el-
helyezhetők görékbe, kasokba, pad-
lásokba. Ha ezt a módszert a var-
jak, csókák és szarkák pusztítása
miatt alkalmazni nem lehetne, úgy
a termést a dér leesése után hagy-
juk a legvégső határidőig s azután
majd kiválogatva az éretlen csöve-
ket, egy-két tincs csőhajjal páron-
ként összekötjük s a lakóházak és
gazdasági épületek napos oldala felé
aggatjuk fel teljes kiszáradásig. Har-
madik módja a védekezésnek, ha az
éretlen csöveket 2—3 hét alatt fel-
takarmányozzuk a szarvasmarha
és sertésállományban. E módokon
kívül még az is alkalmazható, hogy
az egész termést szrástól-csővestől
takarmányozásra használjuk. Azon-
ban a penészedéstől óvnunk kell a
górét. Ugy az első, mint a második
módszernél sem használhatjuk az
éretlen csövekről lemorzsoltsz szemet
emberi eledelnek, sem vetésre, miu-

tán csíra képessége nincs és a mi
kevés tápláló anyaga van, azt csak
az állati szervezet képes értékesíteni,
illetve felhasználni. Végül a tapaszt-
alt, tudós gazda cikkiró megjegvzi,
hogy ez esztendő is igazolta a ló-
fogu tengerivel való kísérletezés ku-
darcát. Miután a lófogu tengeri csak
a melegebb vidékeken termelhető jó
találjímiveléssel és április havi vetés
mellett.

A kolera és első tapasztalataim*

Irta: **Derzsi József** pap-tanár.

Szombaton délután hatkor hozzá
mentem Gyorsan egy cylinder pi-
ros bort vittem Erdődi uramtól.

Az ágyban nem bírt mozdulni.
Szemei nagyon beesve, ajkai el-
szederjesedve, bőre-zöldessárga és
hideg veritéken. Hangja alig hallható.

A bornak felét lassanként felszür-
csoltattam ve'e. Nyelni is gyengén
tudott. Egy cseber vizet vittem fel
emeleti szállására, ez utcai kútról.
Előszedtem lepedőket, kendőket s
egyéb szükségeseket s begöngyöl-
tem a fennebbi módon. (Általános
rész.)

Ebbe azzal a feltétellel egyeztet,
hogyha én is ott hállok. Megigértém.
Hőség volt még éjjel is. Az ablako-
kat is nyitva hagytam. Szellő sem
mozgott. Ő a bekötés után mindjárt
elaludt, mert el is volt gyengülve,
hihetőleg meg is volt a kevés
bortól részegedve s a lepedők is
huzni kezdtek. Gyertyát gyuj-
tottam s a fejénél levő másik ágyba
én is lefeküdtem.

Mindketten ismertük olvasásból
ezt a kúrát

Én is megvoltam kissé szeppen-
ve. Különös gondolataim voltak.
Hátha engem is szorítani kezd a
görcs, ki köt be? Azán biztam is
a lepedőben, meg nem is. Nem fo-
gott sem az álmom, sem az olvasás.
Ő csendesesen aludt. Gondoltam, ha
megtalált hálni a lepedőben, az
önvádion kívül még a tömlőbe is
bedughatnak, érdempénz helyett.
Mindegyre nézegettem át rá és hall-
gatóztam, hogy lélekel-e?

•Egyszer látom, hogy arca és ajkai
pirulni kezdenek. Már ekkor nem
féltem. Nemsokára felébredt, sohaj-
tott egyet s arra kért, hogy bont-
sam ki, mert a melegség megöli.

Bizony nem bontalak én, ha a
ház ránk gyul is, míg ki nem iz-
zadsz, mondtam. Hát van e valami
a lepedőben? — kérdém.

— Nincs.

— Ne félj hát semmit. Kopó fül
a rongyos kolerád markába. Mehet
tovább üres tarisznyával.

Kellő időben kigöngyöltem. Nem-
sokára elaludt. Vasárnap déltájban

*Mutatvány az „Élet könyve”, mint ál-
landó háziorvosból. Kapható 3 K előleges
beküldése mellett, a »Székelyország» kiadó-
hivatalában Székelyudvarhely.

ébredt fel. Akkor semmi baj az
ágyban, de még a hasában sem. Fel-
kelt s fogódzva sétálgatott az asz-
tal körül. Vittem még egy cylinder
pirosat. Az egész telken csak az
őreg Hempelné gyümölcsáros asz-
szony volt rajta kívül, a földszin-
ten, egy szobában. Kérésre egy
kis zsirtalan, féllágy kását főzött s
a barátom ebédelte meg. A bort il-
logatta.

Estefelé újra hozzá mentem s
ajánlottam, hogy még egyszer kő-
sülk be azért, hogy a nagyapjáról
netalán rászállott bűnét is hajtsuk
ki belőle. Nem volt szükség.

Kedden a piacon csörtette nagy
büszkén a kardját, mintha a piski-
i hirtől érkezett volna meg a győzelmi
zászlóval, megfogva bár, de törve
nem.

Néhány nap múlva levelet kapok
a szülőimtől. Értesítnek, hogy na-
ponként 5—8-at temetnek el szülő-
földemen.

A következő vasárnap hazaérkez-
tem egy üveg méregdrágán vásárolt
Barra-cseppel és más szerrel, az
enyém megnyugtatóására.

Hire fut hazaérkezésemnek, hogy
éppen a kolera csata mezejéről jö-
vők tudnom kell, a kúrát.

A megrémültek hozzám jöttek
orvosságért. Minden készletemet ki
kellett osztanom ingyen. Láttam,
hogy egy veder orvosság sem volna
elég, mert talán még a tyukoknak
és malacoknak is adták, csak hogy
kolerát ne kapjanak.

Azt beszéltek, hogy az ifju király-
bíró és ifju doktor sem mert a faluba
bemenni, hanem a falu feletti hegyre
hívták ki a falusi bírót, jelentés té-
tele végett.

Hétfőn 3—4 bátor legényt segéd-
nek véve, 48 óra alatt 60-nál több
embert tettünk lepedőbe, nemi és
korbeli különbség nélkül. A példát
mások is követték. Több egy se halt
meg.

Szeredán délután találkoztunk a
falu felső felében egy fiatal asz-
szonnyal. Mondja, hogy tegnap ő
is bele facsarta a kemény urát sós-
vizes lepedőbe, mert már a szeme
is felakadt volt, — hallva, hogy mi
is vizes lepedőben pakoljuk a bete-
geket. Kértem, hogy hát használt-e?
Ő nem tudja, — feleli — mert még
nem bontotta ki, pedig az ura ele-
get kérte. Azóta hatszor is megizzadt
és újra megszáradt s ordít az étel-
ért, de ő egy falást sem mer neki
adni. Hisz akkor hát nem beteg —
mondtam én. Menjen hamar bontsa
ki. Adjon ennie. Ne ölje meg étlen.

A jó asszony helyből megfuta-
modott haza felé.

A rémületes szomorúságon is
fordul elő komikum.

Ime, a kolera borzasztó képe vá-
roson és falun, néhány vonásban.

De még más baj is van.

Kolerából vagy így, vagy úgy,
többen kivergődnek, de sokaknál
nyomban elő állott a fekete tifusz
(hagymáz) s az menthetetlenül vitte

az elgyengülteket. Azt mondták té-
vesen, hogy a doktor erős orvos-
sága ölte meg. A tudatlanság és
balhiedelem most is szembe fordult
volt a hivatalos intézkedő urakkal,
mint 30-ban és 36-ban. Orvosságot
már nem akar tőlük elfogadni a
nép sem pénzért, sem ingyen; mér-
gezéstől félt. Nygtekintetű Emkey
ur talán segítene ezen balhiedelmi
és tudatlansági nyavalyán is. Sem-
sey-módon Én nem tudok.

(Folytatás és vége)

A francia ipari termékek ellen.

Az a minden kritikán aluli maga-
tartás, melyet a franciák kedves
orosz szövetségük kedvéért a
védtelen magyarok, osztrákok és
németek irányában tanúsítottak, im-
már mind a három nemzetben meg-
teremtette a visszatérési gondolatát.
Magyarországon, de főképpen Buda-
pesten minden ellen irtóháborút in-
ditottak, ami francia. A különféle
francia elnevezésű mulatók hama-
rosan megváltoztatták a fővárosban
neveiket, a francia pezsgő, a francia
olaj, a francia konzerv, de végül a
hölgyek jóvoltából a francia divat is
elvesztette azt a varázsát, amellyel
eddig lenyűgözve tartotta a lelkeket.
Egy dolgot azonban szinte mind-
nyájan elfelejtettek bojkott alá venni
s ez — a francia cognac, holott ta-
lán ez lenne a legkönnyebb dolog.
A borból párolt italt a technika vív-
mányai következtében ma már Ma-
gyarországon és különösen Fiumé-
ben sokkal jobb minőségben készí-
tik, mint akár a legelső francia
gyárakban. Az „Adriatica” Cognac
Lepároló Részvény-Társaság Fiume
forgalomba hozott borpárlata „Fiumei
Cognac Medicinal” név alatt minden
jobb csemege árú és italmérő üz-
letben kapható. Az „Adriatica” fiu-
mei gyógykonyakja azonban felül, hogy
jobb a francia gyártmányoknál, te-
temesen olcsóbb is. Talán eddig az
is volt a legnagyobb hibája, hogy
olcsóbb volt a franciánál. Végre meg-
tört a varázs és a magyarok csak
fiumei cognacot fognak fogyasztani.

Legujabb.

Bukarest, október 10.

Meghalt a román király.

Károly román király meg-
halt. Min. eln. sajtó-oszt.

Antwerpen bevéve

Budapest, okt. 10.

Antwerpen belső vonalán több
erőd elesett.

A város a németek börtökában
van.

A vár panrancsnoka és a védőr-
ség elhagyta az erőd területét. (M.
e. s. o.)

HIREK.

— **A mai kritikus helyzetben** egyedül előfizetőink támogatására vagyunk utalva. Hazafias tisztelettel kérjük tehát, hogy e nehéz napokban előfizetéseikkel segítsenek kötelességeink teljesítéséhez. Az évnegyed kezdetén küldjük be a „Székelyország”-ra a csekély 2 K 50 fillért, mely lehetővé teszi a lap további pontos megjelenését. Teljes tisztelettel: a „Székelyország” szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Halottak napja** közeledik. Most harci zajban élünk. Egy repülő golyóhoz, lecsapó gránáthoz, lesújtó kardcsapáshoz oly közel van a halál s annak jegyesei: a sebesültek: Gondoljunk ezekre. Halottak napján gyűjtünk ezek részére valamit. Adjuk oda a világításra szánt összeget, áldozunk a Vörös Kereszt céljaira.

— **A tél** októberrel beköszöntött. 2-ikára virradó éjjel az első fagy, 8-án pedig az első hó is megjelent esővel vegyesen. 9 és 10-én reggel hólepeltől fehérlett a táj és a háztető mindenütt. De azért a hőmérő 4 Celsius foknál alább nem szállott. A törökbuza és ptyóka temése még legnagyobb részben betakarítatlanul van.

— **Kitüntetett tábornok.** Ő felsége az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatának elismeréséül Kövessháza Kövess Herman gyalogsági tábornokot, az erdélyi XII. hadtest parancsnokát az I. osztályú vaskorona rendjellel tüntette ki.

— **Mell-bundát a katonáknak!** A nagyszebeni katonai parancsnokság felhívást intéz a közönséghez, hogy az óriási mennyiségben szükséges mell-bundák beszerzésében segédkezzék. A bundák darabját 12 K-ig fizetik. A községi előjáróságok szedik össze a bundát és az árát is községenként utalványozzák. Gyűjtőhelyek a nagyszebeni, kolozsvári, brassói és gyulafehérvári katonai ágyraktarak. A községhez kiutalt összegből semmi néven levonás nem eszközölhető. A bundák átadása október 20-ig befejezendő.

— **Színészet.** Htdassy Kálmán kitűnően szervezett színtársulatával október 24-én előadásait megkezdi Székelyudvarhelyt. Olcsó bérletet nyit és az igazgató személyesen teszi tiszteletét közönségünknel.

— **Népképzőiskola.** A székelyudvarhelyi művészek által a Vöröskereszt javára rendezett képzőiskola a hó 5-ikén zárult. Az érdeklődés — tekintettel a nemes célra — nagyobb is lehetett volna. A beléptidijából befolyt 62 korona 50 fillért, átadták a székelyudvarhelyi Vörös Kereszt-Egyesületnek. Felülfizettek: Ugron János, Ugron Jánosné, Gothárd János, Dr Kassay Albert, Dr Pál Gyula, Klinghammer Ernő, Nagy Samu, Fernengel Gyuláné, Klinghammer N. né, Dr Lengyel Gyula, Dr Válcsik Ferencné, Gaál Ferenc, Nagel N., Zonda József, Gaál Ferencné, Adriányi Géza, Bakóczy Károly, Veber Mariann, Fernengel Irén, Spanyár Pálné, Fekete N. né, Palla Jenő, Soha Aladár.

— **A 22-ik számú veszteségi kimutatást** is közli immár a „Külügy-Hadügy” című lap. A veszteségi kimutatást a közönség számára a nagyszebeni Központi Egyetemes Könyvtárban lehet megtekinteni.

melyet — miután Dr Szilágyi Lajos cs. és kir. kamarást, e lap megalapítóját és felelős szerkesztőjét a honvédelmi miniszter egyik legutóbbi rendelete szerint, a budapesti honvédkerület vezérkari főnökévé nevezték ki — Dr Simon Elemér orsz. képviselő szerkeszt. A kitűnő katonai szakzerű közleményeket adó szemle szerkesztősége és kiadóhivatalától, mely Bpest, VIII. Népszínház-u. 16. szám alatt van, a „Székelyország”-ra való hivatkozással mutatóvanszámot bárki kérhet.

— **Liptay Endre** életének 77-ik évében meghalt. Kiss Jakab volt székelyderzsi, jelenleg marosvásárhelyi tanító apósát és felesége Kissné Liptay Margit tanítónő pedig édes atyját gyászolja az elhunytban.

— **Amit a király mondott!** Könyves Kálmán király hire messze terjedt, mert Magyarországnak tengerpartot szerzett. Hódító útjában Adriához érve, megállta Fiume város közelébe. Szétnézett a tájon s gyökeret vert lába, amint Quarnerot maga előtt látta. Merengéséből csak akkor tért magához, midőn egy küldöttség járult a királyhoz. Meghódolni jött a város podesztája, mellette vele jött szépséges leánya, ki mint legbecsesebb termékét a tájnak, arany színű italt nyujta a királynak. A király hörpintett, csettintett nyelvvel, izlelé a nedűt nagy szakértelmével, aztán a serleget fenéig üríté, frissítő hatását minden ize érzé. Kérdezé a király: ez milyen ital volt, mely reá rögtön ily jó hatást gyakorolt? Felelt a podesztal: „Felséges királyunk, borpárált: cognac ez, melyet itt csinálunk!” Szólt a király: „Mig itt leszünk Fiumében, kapjon mindegyik vitézem! Könnyen álljuk majd ki az ut fáradalmát, lesz magyar tengerpart s meghódol a dalmát.” ... Kálmán király eme bölcs elrendelése, volt a gyár első nagy magyar rendelete! Fennáll máig a gyár, az „Adriatica”, borpároló gyáraknak legnagyobbika! Cognacja azóta leve világhírű, mert frissít, erősít s mindenkép jóízű, ahogy izlett hajdan Kálmán királyunknak, azóta époly jól izlik mindnyájunknak! S e királyi italt ma bárki ihatja, mert az egész országban mindenütt kaphatja. Saját érdekünkbe csak arra ügyeljünk: „Fiumeit” kérjünk és mást el ne vegyünk! Fiumei cognac! Erőt, erélyt adó, csüggedő fáradtra életőleg ható. *Ki valami nagyot akar véghez vinni: Annak csak ebből a cognacból kell inni!*

TÁVIRATOK.

A miniszterelnöki sajtóosztály hiteles közlései.

Székelyudvarhely, okt. 10.

A természet rendje is, mintha megváltozott volna; sűrű pelyhekben hull a hó. Az idő téliesre fordult.

De azért a szívekben forró nyár van. Bizó reménységgel, ősi székely tüzzel, hazafias lelkesedéssel várjuk a táviró híreit, melyek a harctéren, a nagy vitágháború központjában

dicsőséggel küzdő véreinkről szólnak.

Eltekintve a kákan is csomót kereső kishitűek fölösleges rémüldözéseitől, hadvezetőségünk önfeláldozásig gondos irányításai mellett hisszük, hogy feltétlenül győzni fogunk és az a sok drága vér, melyet fiaink, véreink hősiessé elhullatnak a csatatéren megszerzi majd a kívánt világtörténelmi nagy diadalt.

Ehez azonban az itthon levők csüggedés nélkül való bizalma, minden eszközzel való közreműködése is szükséges.

Kerekes Márton 82 éves gazda, aki 48-ban mint honvéd tüzér szolgált Gábor Áron csapatában, hősi halálával fényes példát adott az itthon bujkáló, unalomüzből sakkozó ficsuroknak — a máramaroszi getti ütközetben...

Félre tehát a kishitűséggel! A haza mindnyájunké s ha arra szükség lenne, még igen sokan vagyunk itthon, akik azért bármelyik percben vérünket ontani készek vagyunk.

Addig is a magyar kir. miniszterelnökség sajtó osztályának a „Székelyország”-hoz küldött eredeti, feltétlenül hiteles tudósításait olvassuk, terjesztjük és a gazdátlanul szállongó rémhírekkel ne törődjünk.

Legújabb értesüléseink a következők:

Főhadiszállásról.

Budapest, érk. okt. 10.

Előnyomulásunk arra kényszerítette az oroszokat, hogy a Przemysl ellen kifejtett hiábavaló erőfeszítésekkel — amelyek okt. 8-án éjjel érték el tetőpontjukat és az ostromlónak rettentő áldozatokba kerültek — alább hagyjanak.

Tegnap délelőtt gyöngült a tüzéségi tűz a vár ellen és a támadó megkezdte erői egyrészének visszavonulását.

Lancutnál a mi előnyomuló oszlopainkkal erős ellenség szállott harcba. Ez a harc még tart.

Rosyadowból az ellenséget már kiűztük.

A Kárpátokban is jól állunk. Az ellenségnek Máramarosmegyéből való visszavonulása futással fájult.

Bocskónál erős kozákosztagot úrasztottunk szét.

Ezekben a harcokban az ukrainai önkéntes csapat is kitüntette magát. Előnyomulásunk a Beszkidéken és a Vereckei-szoroson keresztül Slavsko és Tuc-Horka irányában előre haladt.

Az uzsoki-szorosból visszavert ellenséget Tukán át tovább szorítjuk. Höffer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese.

A beszercei betörés.

Marosvásárhelyről vett értesülés szerint a Besztercenaszódmezőre betört oroszokat csapataink, különösen a 21-ik honvéd gyalogezred székely legénysége véresen szétverte s az életben maradt muszkák fejevesztetten menekültek.

Különben az összes erdélyi részekből elegendő katonaság gyűlt egybe a muszkák megsemmisítésére.

Az oroszok száma négy ötezerre tehető s ami seregeink könnyűszerrel végeznek vele.

Nyomtatva és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt

A kolera ellen

kipróbált és számtalan esetben feltétlenül bevált gyógyítási módszer tartalmaz a néh. Derzsi József pap-tanár

ÉLET KÖNYVE,

mint állandó házi-
orvos című, gyakorlati tapasztalatok alapján írt műve, amelyet az egész országban sikeresen használt immár évtizedek óta a szenvedő emberiség.

E módszerrel az az eddig gyógyíthatatlan betegségek is háziilag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók.

Mindenki szerezz be!

Idő előtt — nem muszáj meghalni!

Kapható Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. Az ára csekély 3 korona, melyet ha beküld, a könyvet bérmentesen kapja.